

בפתח נתיב החלב

חלפו שלוש שנים מאז הופעת "בנתיב החלב", קובץ ט.

קובץ ט הופיע בתום שנה שהציבה בפנינו אתגרים לא פשוטים עקב מגפת הקורונה, וכעת שוב יוצא קובץ חדש בתום שנה של מלחמה, שאף היא הציבה בפנינו אתגרים מאוד לא פשוטים.

למרות הכאב הגדול על מה שאירע לנו בשמחת תורה, ולמרות הכאב העצום על נפילתם של כל כך הרבה בחורי חמד, גיבורי רוח ואנשי מעלה, ולמרות הדאגה הגדולה מכל מה שעדיין עומד לפנינו, ולמרות המגוייסים הרבים, והדאגה הגדולה לבני משפחה הנמצאים בחזית, ולמרות הקושי להגיע לרפתות ולדירים בצפון ובדרום, עשינו כמיטב יכולתנו, כמו כל חברת תנובה, להמשיך לספק תוצרת חלב איכותית וגם כשרה למהדרין לכל מקום ובלי הפסקה. תנובה הבינה שאספקה זו הינה חשובה ביותר לחיזוק העורף, ולא פחות מכך לחיזוק החיילים הנלחמים בחזית.

משגיחים היו צריכים להגיע לנחם בעלי רפתות שאיבדו את יקיריהם, והיו צריכים להתנהל ברגישות רבה ביותר מול רפתנים, שחוו חוויות קשות ביותר, ושראשם ולבם לא היו פנויים לענייני כשרות ולדרישות מכבידות בזמנים בהם הם התמודדו עם הרס יישוביהם והרס פרנסתם, ועם רצח חבריהם וחטיפתם לעזה, שבקושי רב ביותר הם הצליחו להפעיל חלקית את מכונני החליבה שלהם. היה צריך להתמודד עם רפתות שנשארו בלי עובדים לא יהודים, ולעתים עם מתנדבים בלבד, שהגיעו לחלוב את הפרות כאשר כל הצוות הקבוע לא היה בישוב שפונה, והיה צריך להתמודד עם הגבלות הצבא לחליבות רק בשעות האור ועם המגבלות הבטחוניות הרבות שמנעו כניסה לאזורים רבים בדרום ובצפון.

התרשמות חלקית מההתמודדות הלא פשוטה ניתן לקבל מתוך קריאת המאמר על חליבה בשבת במלחמת שמחת תורה, וממאמרו של הרב שלזינגר על כשרות החלב במלחמה.

מאז קובץ "בנתיב החלב" הקודם, התקדמנו גם בתחום הידורי הכשרות. אנו יכולים להשתבח בהישג מרשים ביותר, שכיום כל מחלבות תנובה קולטות רק חלב ממהדרין בכל ימות השבוע. הישג זה הינו פרי עמל והשקעה של שנים רבות מאוד ושיתוף פעולה הדוק של מערכת הכשרות של תנובה עם הנהלת הבכירה של תנובה ועם מנהלים רבים נוספים בחברה ועם בעלי הרפתות. רק מאמץ מרוכז של רבים וטובים הביא לתוצאה מרשימה זו. מלבד המאמצים הרבים וההשקעה הגדולה שנדרשה כדי להגיע להישג זה, הרי שהדבר מביא לכך שאנו נדרשים להמשיך ולהשגיח באופן אינטנסיבי ביותר בהשקעה של הרבה מאוד שעות עבודה של צוות גדול מאוד בכל מוצאי שבת וחג כדי לוודא שאכן כל החלב שנחלב בשבת יכול להיות מוגדר כמהדרין, ולהפנות חלב שלא נחלב בהתאם להנחיות ליעדים אחרים מחוץ למחלבות תנובה.

התקדמות חשובה ומשמעותית זו מהווה לא רק בשורה בשדה הידורי הכשרות, אלא בראש ובראשונה הינה בשורה חשובה ביותר הנוגעת לשמירה על קדושת השבת בענף החלב בארץ, ובמודעות לקדושת השבת והלכותיה בקרב ציבורים רחוקים משמירת תורה ומצוות.

קיבלנו פניות רבות מבני תורה ומציבור הנוהג בפסח היתר בקטניות ועם זאת מקפיד להדר בכשרות, שמבקשים שנציין כשרות מהדרין גם על מוצרים המכילים קטניות. אשר על כן פנינו

לבד"ץ בית יוסף, והם נאותו לתת כשרות מהדרין לחלק ממוצרי הקטניות של מפעל אלטרנטיב המייצר טופו ומשקאות ומוצרים תחליפיים לחלב.

בהזדמנות זו חשוב לציין, שמשקה שיבולת שועל הינו חמץ גמור ויש להזהיר על כך את הציבור שלא ייכשלו בכך בפסח. תנובה נענתה לבקשתנו לציין על אריזת המוצר באופן מפורש שהמוצר הינו חמץ וכי טוב זה יופיע על אריזת המוצר בכל ימות השנה כדי להכניס זאת לתודעת הציבור כולו.

בהקדמה לקובץ 'בנתיב החלב' הקודם נפרדנו מהרב יעקב מאיר שטרן שליט"א, שהיה יו"ר וועדת מהדרין במשך שנים ארוכות ותרם תרומה משמעותית ביותר לוועדת מהדרין. כיום אנו שמחים לבשר על הצטרפותו של הרב אברהם צבי הכהן שליט"א אב"ד "הוראה כהלכה" ורב "קהל חסידים" שיכון ה' בבני ברק כחבר בבד"צ וועדת מהדרין. לרב אברהם צבי הכהן יש רקע של שנים רבות בהן שימש כרב פוסק בראש מערכות כשרות. תרומתו המשמעותית לדיוני הוועדה ולהחלטותיה ניכרת כבר כיום, למרות הזמן הקצר יחסית מאז הצטרפותו לפני שנתיים כחבר וועדת מהדרין.

לצערנו הרב, נאלצנו בעקבות המלחמה לבטל השנה את הכנס העשירי בנושא כשרות החלב, שאמור היה להתקיים בתחילת חודש ניסן ואשר הפך למסורת. אנו תפילה ותקווה, שבעז"ה, בשנה הבאה נוכל לחזור ולקיימו כרגיל מידי שנה.

למרות שהקובץ נקרא 'בנתיב החלב' הוא עוסק בהרחבה רבה גם בנושא הבשר המתורבת, שנדון במושב המרכזי בכנס האחרון של תנובה בשנה שעברה - שנת תשפ"ג. ואכן נושא זה נוגע גם לחלב, שהרי השאלה הגדולה היא האם ניתן יהיה לייצר בשר מתורבת כשר ופרווה שניתן לבשלו עם חלב או לפחות לשתות אחרי אכילתו קפה עם חלב. וכמו"כ, בעתיד כנראה ייצרו גם חלב מתורבת שלא מופק מפרה וכבר כיום מייצרים בתהליכים דומים חלבוני חלב שמוגדרים כפרווה!

במדור המוקדש לנושא חשוב זה ניתן למצוא הרחבה להרצאות שנשמעו בכנס. הרב אביעד ברטוב והרב דוד פוקס התמחו בתחום הבשר המתורבת וסוקרים את השיטות השונות שבהם מפתחים את הבשר המתורבת, את הרקע למוטיבציה לעסוק בתחום זה ואת המחלוקות בין פוסקי ההלכה וארגוני הכשרות ביחס לסוגיה. במדור זה, ניתן לעמוד על הדעות המגוונות בסוגיה מרתקת זו וכנראה כמו במקרים אחרים גם כאן יהיו מחמירים ויהיו מקלים - הן לגבי כשרות הבשר המתורבת והן לגבי ההתייחסות אליו כבשרי או כפרווה.

בקובץ זה שהוא העשירי במספר, עוסקים הכותבים בנושאים חשובים נוספים:

א. השפעת תיקונים הנעשים במכון חליבה בשבת באיסור על כשרות החלב שנחלב לאחר מכן בהיתר אבל רק בזכות תיקונים אלו שאיפשרו את החליבה.

ב. האם יש מקום להקל באבקת חלב נכרי לעומת חלב ניגר.

ג. גדרי זה וזה גורם בכשרות וכיצד זה מתבטא בדיון לגבי כשרות הבשר המתורבת.

ד. כשרות לקטוז, שהוא סוכר החלב, מחלב נכרים ושממש בתרופות.

ה. תפקידו של המשגיח ונאמנותו והאם חובתו לדווח גם על חריגות מהנחיות משרד הבריאות. ו. לקובץ זה מצורף קונטרס הנחיות הלכתיות והתנהגותיות של הרב מרדכי גרוס שליט"א יו"ר בד"ץ וועדת מהדרין למפקחים ולמשגיחים מטעם הבד"ץ ולאופן שבו צריכה להתנהל מערכת כשרות למהדרין. במסגרת הקונטרס דן הרב שליט"א באחריות המוטלת על הרב נותן הכשרות, על דיני נאמנות, על הדרישה של חותם בתוך חותם, על השגחה הנדרשת כשמדובר במפעל שאיננו בבעלות יהודית, דיני מירתת ויוצא ונכנס, ודיני עד אחד נאמן באיסורים, בשאלת הסכם השכר עם המשגיח, במידת האחריות המוטלת על המשגיח, וסיוע מצלמות וטכנולוגיות נוספות לפיקוח כשרות ועוד.

שנזכה בעז"ה לבשורות טובות ישועות ונחמות לפרט ולכלל במהרה בימינו
ושנכתב אנחנו וכל עם ישראל לאלתר לחיים טובים ולשלום.

זאב וייטמן

בנתיב ההלכה

הרב מרדכי גרוס, יו"ר בד"צ ועדת מהדרין
כללים ויסודות במערך ההשגחה והכשרות

שע"י בד"צ ועדת מהדרין 10

הרב מרדכי גרוס, יו"ר בד"צ ועדת מהדרין

אכילת בשר אחר גבינה קשה 26